

I.

Čarodějův učeň je vyprávěním o chlapci Krabatovi, jenž se na prahu dospělosti přiblíží temným silám a je jimi fascinován, dokud nepozná, že ho mohou zahubit. Na poslední chvíli se pokusí vymanit z moci černé magie, podaří se mu to jen s pomocí pevné vůle, věrného přítele – a díky zázraku lásky, který je silnější než zlo a klamná mámení.

I.1.

Vypište obrazné vyjádření:

I.2.

Autor vychází z lužicko-srbské pověsti. Co je pověst?

I.3.

Uveďte dva autory českých pověstí:

I.4.

Napište tři útvary lidové slovesnosti:

II.

Doplňte text v souladu s pravidly českého pravopisu:

Mlýn na Blatech

Mnoho sedláků porazilo na Nový rok prase, podarovalo tedy krále z Východu klobásam__ a špekem. „Rok nám dobře začíná!“ mínil Luboš z večera třetího dne, „tak by to mohlo jít až do __ilvestra!“ Na to obě Veličenstva pokýval__ uvážlivě hlavam__ a __hodla se, že „pro m__ za m__ klidně!“

Následující noc __trávili na slámě v kovárně, a tam m__l poprvé Krabat __vláštří sen.

Jedenáct havranů sedělo na tyči a dívalo se na něho. Všiml si, že jedno místo je volné. Potom usl__šel hlas. Zněl chraplavě, přicházel jako by __hůry a z velké dálky a volal ho jménem. „Krabate!“ zaznělo podruhé a potřetí: „Krabate, přijď do Černého Chlumce do mlýna, nebude to ke tvé škodě!“ Nato se havrani zvedli __ tyče a zakrákorali: „Poslechni hlas svého Mistra!“

A Krabat se probudil. „Co všechno se člověku nezdá!“ pom__slel si, převrátil se na bok a usnul.

Ale sen se opakoval i druhé noci. A tak se rozhodl, že hlas v__sl__ší. Za ra__ího rozbrě__ku, ještě kdy__ druhové spal__ , se v__plížil ze stodal__ . U dvířek ze dvora potkal děvečku.

„Pozdravuj ode m__ ty dva,“ požádal j__ , „a řekni jim, že jsem musel pryč.“

Černý Chlumec byla vesnice jako všechny ostatní: domy a stodal__ ro__eté do dál__ . Na kachním rybníčku bruslil__ a v__skal__ děti.

Marně Krabat v__hlížel mlýn. Po silnici kráčel starý muž __ otýpkou chrastí: toho se zeptal. „Ve vesnici žádný mlýn nemáme, ale jestli myslíš tamten...“ ukázal staroch palcem

pře__ rameno. „Na Blatech, u Černé Vody, tam je jeden. Ale chtěl bych tě varovat, hochu. Vyhni se Blatům a mlýnu na Černé Vodě. Není tam be__pečno.“

Krabat bloudil lesem jako slep__ v mlze, až narazil na m__tinu. Náhle se mraky protrhl__ a ob__vil se měsíc. Krabat __patřil mlýn.

Stál před ním, __krčený ve sněhu, temný a v__hružný jako mocné, zlé zvíře, číhající na kořist.

Pracujte nyní s právě opraveným textem:

II.1. *Proč jsou velká písmena: Nový rok // Mistra*

II.2. *Z textu je patrné, že si tři kluci hráli na Tři krále. Najděte a vypište jiné pojmenování pro Tři krále. Znáte jména Tří králů? Napište je.*

II.3. *Vysvětlete, proč vedle jedenácti havranů bylo jedno místo volné.*

II.4. *Vypište z textu* A - personifikaci
 B - přirovnání
 C - vnitřní monolog

III.

1. Krabat neměl pochyby o tom, že první hlas, který ho ve snu oslovil, patřil Michalovi.
2. Jistě, Jura byl hodný hoch a dobrák od kosti, ale jinak hlupáček.
3. Tonda musel mít na mysli jen Michala, když spolu ve snu mluvili.

III.1. *K větným celkům uveďte, zda se jedná o větu jednoduchou, souvětí podřadné, souvětí souřadné:*

- 1.....
- 2.....
- 3.....

III.2. *Vypište všechny věty vedlejší (ze všech větných celků) a určete jejich druh:*

III.3. *Určete následující větné členy:*

pochyby –

spolu –

ve snu –

od kosti –

ho –

hoch -

III.4. *Pracujte nyní se slovem **první**. Vytvořte věty, v nichž slovo **první** je:*

A přívlastek shodný -

B podmět -

C součást přísudku -

III.5. *Určete slovní druh, uveďte všechny mluvnické kategorie a první pád čísla jednotného těchto slov (pracujte se zněním v textu):*

o tom -

první -

ho -

mysli -

III.6. *Z infinitivu **být** vytvořte:*

A: rozkazovací způsob 2.osoby čísla jednotného -

B: podmiňovací způsob 1.osoby čísla množného -

III.7. *Od následujících přídavných jmen vytvořte druhý stupeň:*

dobrý –

blízký -

hebký -

hluboký -

vysoký -

trpký -

III.8. *Od následujících podstatných jmen vytvořte vždy dvě různá jména přídavná a použijte je v krátké, ale výstižné větě:*

jméno -

pochyba -

kost -

sen -

III.9. Vysvětlete (bez použití slova kost), co znamená:

Dobrák od kosti -

Promrzl na kost -

Chrastily jim kosti -

Nezbyla ani kost -

Vymyslete 3 úsloví, kde ústředním výrazem je slovo práce:

IV.

Celý příběh Krabata spěje k dobrému konci. Setká se s dívkou Kantorkou, do které se zamiluje. Srdce Kantorky je čisté a silné. Kniha pokračuje následující pasáží:

„I já musím domů,“ řekla Kantorka. „Uvidíme se ještě?“

Potom ponořila cíp svého šátku do džbánu s velikonoční vodou - a aniž pronesla jediné slovo, setřela Krabatovi znamení muří nohy z čela, jemně a beze spěchu, tak nějak samozřejmě.

Chlapci bylo, jako by ho zbavila poskvrny, byl jí nekonečně vděčný: že byla a že stála proti němu a dívala se na něho.

IV.1. V následující řadě slov podtrhněte slova složená:

poskrovnu – samozřejmě – beze spěchu - velikonoční – nekonečně – muří noha – následující

IV.2. U slova **ponořila** oddělte (a popište) předponu-kořen-příponu-koncovku

IV.3. Které z následujících slov je odvozeno od slova ponořila:

ponorka - únor - nora – honorace – normální - šnorchl – vynoření – norník – horník

IV.4. Která z následujících vět nejlépe vystihuje smysl úryvku:

A - Kantorka zbavila Krabata závislosti na kouzlech.

B - Kantorka byla kouzelnice a přijala Krabata mezi čaroděje.

C - Kantorka vyléčila Krabata z těžké nemoci.

I.

Tanečních zábav jsme se už nezúčastnili, z divadelních přetstavení jsme však nevinechali jedině. V Želarech sídlil proslulý umnělecký spolek. Vládl mu výpomocný učitel, želarský rodák Honza, řečený Šašek. Bohem nadaný organizátor, režisér, herec. Dovedl kolem sebe schromáždit skupinu natšených, ale především výkoných spolupracovníků. Jedním byl i Joza. Viráběl a stavěl kulisi, za scénou harašil řetězem, sem tam se mihl i na scéně ve statické roly sluhy či zbrojnoše.

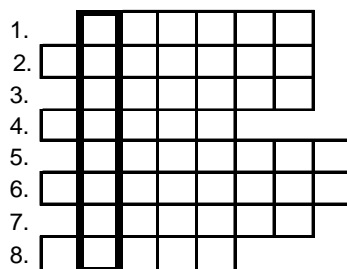
Neocenitelnou Šaškovou pomocnicí byla Žeňa. Výprava, kostými, líčení herců, to vše leželo na jejich bedrech... Po ruce byly i vítěční herci. Mezi nimi zářili dva skvostné hlasi: hlas Těhotného Mánka a Hedviky Vlkošové, Honzovi ženy.

Věčinou se hráli pohádky. V nich horalé unikali do svých tajných, nesplněných snů. Neznala jsem je. Byli z místních zdrojů. Honza je zdramatizoval a použil v nich i krajových písní. Nejvíc mně uchvátila pohádka o Jeseňce. Vzláštní pohádka. Jeseňka neobstála ve třech skouškách, které pro ní připravila její paní, a nesplnila tři úkoly.

**I.1. *Opravte text v souladu s pravidly českého pravopisu
(Chybu podtrhněte. Opravu запиšte do volného řádku nad chybný jev)***

I.2. Text, který jste právě opravili, je úryvek z knížky Jozova Hanule.
V tajence křížovky objevíte umělecký pseudonym autora/autorky

1. literární druh nedějový
2. český básník, nositel Nobelovy ceny za literaturu
3. středověký umělecký styl
4. umělecký veršovaný text
5. autor příběhů o hobitech
6. přemyslovský kníže (bratr Václava)
7. pohádková bytost (známá např. z díla K. J. Erbena)
8. interpunkční znaménko

I.3. Vysvětlete, co je umělecký pseudonym.

I.4. V textu se vypráví o divadelním souboru. Jistě o divadlech něco víte. Doplňte na vytečkovaná místa správnou odpověď

Diváci sedí v

Herci hrají na

Herci, ale i kulisy a podobně se připravují v

Divadelní hry píše

Promluva jednoho herce je

II. Nyní pracujte s tímto textem:

1. Výtěžek z divadla věnoval Honza dětem, připravoval pro ně o prázdninách výlety do města, na které se mimořádně těšily.
2. Na krku si nesly kartičku se jménem své rodné vsi, místem a hodinou posledního srazu před nádražím.
3. Když jsem se večer rozhlížela, všimla jsem si, že svítí půlměsíc na nebi i v rozzářených dětských očích.
4. Přestože jsem tomu nevěřila, divadlo v dětech probouzelo fantazii.
5. Kdo přináší radost dětem, je sám šťastný.
6. Honza, nadšený divadelní režisér, svůj úkol splnil.
7. Z návštěvy prosluněného města utíkaly děti radostně skrýt se v chlad želarských lesů.

II.1. Zaškrtněte všechna souvětí

II.2. Vypište a určete všechny věty vedlejší

II.3. Vyhledejte v textu následující větné členy a určete je:

z divadla -

v očích -

rozzářených -

úkol -

lesů -

II.4. Vypište z textu všechna zájmena. Určete jejich druh (Pokud se některá opakují, stačí vypsát a určit jedno)

II.5. Vyhledejte v textu sloveso připravoval, napište toto sloveso v
a) 1. osobě čísla množného způsobu podmiňovacího přítomného

b) 2. osobě čísla jednotného způsobu rozkazovacího

II.6. Uveďte vzor, podle kterého budete skloňovat podstatné jméno dítě, a to v jednotném i množném čísle

II.7. Vypište z textu a) složeninu (slovo vytvořené skládáním) -
b) podstatné jméno pomnožné -
c) slovo přejaté (z cizího jazyka) -

III. Následující úkoly nevycházejí z textu II.

III.1. Místo výrazů v závorkách užíjte správný tvar příslovce

Utkání mezi oběma týmy vzbudí (beze vší pochyby) velký zájem diváků.

Strčíme-li do někoho (bez úmyslu), je zapotřebí se omluvit.

Situaci je nutné vyřešit (bez násilí).

Prudce jsem mávl rukou a (nechtěje) jsem shodil šálek s čajem.

III.2. Do každého řádku doplňte jednu odvozeninu (slovo odvozené) téhož typu

pařížský, bombajský,

kravín, včelín,

užitečnost, chytrost,

letišť, stavenišť,

III.3. *Určete, jakými dvěma slovními druhy mohou být tato z kontextu vytržená slova. Napište krátké věty, kde tato slova budou vždy jiným slovním druhem, vždy uveďte, o jaký slovní druh se jedná*

jí a)

b)

raněný a)

b)

křiví a)

b)

bratrovi a)

b)

III.4. *Přísudky slovesné nahrad'te vhodnými přísudky slovesně jmennými se sponou*
Můj muž hraje v divadelním souboru.

Peří havrana se lesklo jako kov.

IV. Pozorně si přečtěte jiný úryvek z již známého románu. Je podkladem pro následující úkoly:

Kráčeli jsme mlčky zebavou noci, políčkování větrem. Provázel nás rytmus tance a slova jedné z písní:

Kade idem sama,
samý vršek, jama,
kade idem s milým,
cesta malovaná.

Hlas řeky, šumící větve, pulzující nebe, vše se zmítalo neodbytnou melodií. Do očí se mi vedraly slzy.

A nebylo to větrem.

IV.1. Zaškrtněte správnou odpověď

Výraz políčkování větrem je

- a) epiteton
- b) alegorie
- c) personifikace
- d) nespisovný

IV.2. Synonymem slova políček je

- a) facka
- b) polibek
- c) líčko
- d) pohlazení

IV.3. Přečtěte si text citované písně. Je psán spisovnou češtinou? Zaškrtněte správnou odpověď:

- a) ano, je to spisovná čeština hovorová
- b) ano, je to spisovná čeština, ale knižní
- c) ne, je to nespisovná čeština
- d) ano, je to spisovná čeština, ale nářečí

IV.4. Vyjádřete jednou větou obsah citované písně

IV.5. Vypravěčce se do očí draly slzy. Zaškrtněte správnou odpověď na otázku: proč, o jaké slzy šlo?

- a) slzy zoufalství a bolesti
- b) slzy okouzlení z tajemné noci
- c) slzy bolesti a strachu ze smrti
- d) slzy ze silných citů a dojmů

IV.6. Derou-li se vám slzy do očí, můžete to vyjádřit i jinak. Zaškrtněte, které z následujících slovních spojení tento stav vystihuje:

- a) mám na kahánku
- b) mám to na háku
- c) mám na krajíčku
- d) mám pod čepicí